

Umboðsmaður Alþingis
Dórshamri, Templarasundi 5, 150 Reykjavík.

Kvörtun til umboðsmanns Alþingis

Upplýsingar um þann sem ber fram kvörtun

Fullt nafn Samband íslenskra námsmanna erlendis (SÍNE)	Kennitala 550269-4229	
Heimili Pósthússtræti 3-5		
Póstnúmer 101	Sveitarfélag Reykjavík	
Tölvupóstur sine@sine.is	Sími (heima) 5525315	Sími (vinna) 5525315

Upplýsingar um kvörtunarefni

Nafn þess aðila, stofnunar eða starfsmanns sem kvörtun beinist að.

Lánasjóður íslenskra námsmanna (LÍN)
Mennta- og menningarmálaráðherra

Yfir hverju er kvartað (í stuttumáli)?

Ákvörðun mennta- og menningarmálaráðherra að skrifa undir nýjar úthlutunarreglur LÍN fyrir námsárið 2015-2016. Úthlutunarreglurnar voru birtar í Stjórnartíðindum 25. mars sl. og tóku gildi 1. apríl. Áður hafði stjórn LÍN samþykkt þær, eða þann 13. febrúar sl.. Það liggur sömuleiðis fyrir í málinu að ráðherra var hvattur með sérstöku bréfi frá SÍNE þann 18. febrúar til þess að neita að skrifa undir umræddar úthlutunarreglur en ráðherra hefur í engu svarað bréfi SÍNE þrátt fyrir að ítrekað hafi verið beðið um svör.

SÍNE telur að brotið hafi verið á sínum félagsmönnum með ákvörðun ráðherra að samþykkja fyrrnefndar reglur líkt og nánar verður útlistað undir liðnum "Rökstuðningur" hér fyrir neðan.

Mikilvægt er einnig að hafa í huga sögu og bakgrunn málsins en fyrir námsárið 2014-2015 samþykkti sami ráðherra úthlutunarreglur LÍN sem fólu í sér þrenns konar skerðingu sem sérstaklega var beint gegn námsmönnum erlendis og þá óháð því á hvaða stigi náms þeir voru. Um var að ræða skerðingu á ferðalánum, frítekjumarki og framfærslu allt að 10% (Sjá nánar um framfærsluskerðingu í meðfylgjandi excel skjali, framfærslutölur 2013-2016). Með nýju úthlutunarreglunum heldur ráðherra áfram að skera niður á námsmenn erlendis.

Bó
JAF

Upplýsingar sem útfyllist af skrifstofu umboðsmanns

Móttökudagur	Númermáls	Kennitalastjórnsýsluaðila
Efnisflokkun	Meðferð	
<p>Rökstuðningur fyrir kvörtun.</p> <p>Það liggur fyrir að með úthlutunarreglum LÍN fyrir námsárið 2015-2016 er verið að skerða allt að 10% af framfærslu nemenda erlendis.</p> <p>Stjórn SÍNE hefur ítrekað bent á það við LÍN og mennta- og menningarmálaráðherra að umrædd skerðing á framfærslu kemur jafnt niður á alla námsmenn erlendis óháð námsári þeirra.</p> <p>Sem tilbúið dæmi væri hægt að taka J sem stundar læknisfræði í Slóvakíu. Í fyrra varð J fyrir 10% skerðingu fyrir annað ár sitt í náminu en hann verður nú einnig fyrir 10% skerðingu fyrir þriðja árið með nýju úthlutunarreglunum og má vænta enn meiri skerðingar á næsta ári. Þegar J byrjaði í námi sínu fyrir þremur árum gat hann engan veginn séð þessa skerðingu fyrir eða haft réttmætar væntingar um slíka skerðingu.</p> <p>Þessi orð eiga sérstaklega vel við ef litið er til fyrri yfirlýsinga sem ráðherra hefur gefið frá sér í gegnum tíðina en sem dæmi má taka eftirfarandi orð hans úr myndbroti sem tekið var upp fyrir RANNÍS á síðasta ári:</p> <p>„Fyrir alla þá sem eru í þeim sporum að taka slíka ákvörðun (að fara í nám erlendis), þá mæli ég eindregið með því að fara út, búa erlendis, læra erlendis, það hjálparmanni á svo margan hátt og eitt af því sem það gefur manni að þegar maður kemur heim, og auðvitað vil ég að sem flestir komi heim aftur eftir námið er það að maður fær svolítið öðruvísi sýn á samfélagið sitt maður sér betur bæði kostina og gallana og það er þess vegna að það er svo nauðsynlegt fyrir okkar samfélag sem er jú fámennnt og svolítið úr alfaraleið að sem flest okkar ef við eigum tækifæri til nýti sér slík tækifæri sem felast í því að fara í nám erlendis.“</p>		

R
S
i
G
P

Ef litið er til þeirra gífurlegu hagsmuna sem námsmenn hafa af því að geta stundað nám sitt erlendis verður að telja þessa skerðingu, annað árið í röð, bitna verulega á hagsmunum þeirra verulega. Þannig er ekki að sjá að mennta- og menningarmálaráðherra eða stjórn LÍN hafi gætt að lögum eða vönduðum stjórnsýsluháttum við þessa breytingu.

Stjórn SÍNE telur að jafnvel þó gefa verði ráðherra og stjórnvöldum almennt svigrúm til að gera breytingar á stjórnsýsluframkvæmd þurfi þær að vera innan marka laganna og í þeim efnunum mætti sérstaklega benda á að þær verða að vera byggðar á málefnalegum forsendum.

Þannig er almennt viðurkennt í stjórnsýslurétti að íþyngjandi breytingar, líkt og hér um ræðir, verði að vera kynntar fyrirfram með skýrum og glöggum hætti og með nægjanlegum fyrirvara þannig að þeir aðilar sem málið snerti hefðu raunhæf tækifæri til að gera viðeigandi ráðstafanir og bregðast við breyttri framkvæmd. Það gefur augaleið að einstaklingur sem er í miðjum námsferli erlendis, oft einn og óstuddur, hafi ekki verið veitt mikið svigrúm til að bregðast við breyttri framkvæmd eins og hún nú liggur fyrir, annað árið í röð. Þetta á auðvitað sérstaklega við í þessu tilviki sbr. eftirfarandi orð Umboðsmanns Alþingis í máli nr. 6109/2010:

“Sérstaklega ætti þetta við ef hin breytta framkvæmd leiddi til þess að breytt yrði verulega með íþyngjandi hætti skilyrðum fyrir því að njóta tiltekinnar fyrirgreiðslu eða réttinda samkvæmt þeim reglum og framkvæmd sem stjórnvald hefði við haft eða slík fyrirgreiðsla eða réttindi yrðu alfarið felld niður.”

Í þessu tilviki sem hér um ræðir, námsmenn erlendis sem verða fyrir verulegri skerðingu á hagsmunum sínum, þá gátu þeir fyrst gert sér grein fyrir breytingunni eftir að þeir hófu nám, það var enginn fyrirvari hér gerður á og ekki hægt að halda því fram að námsmenn í slíkri stöðu hefðu getað búist við slíkri skerðingu, sbr. áður tilvitnuð orð mennta- og menningarmálaráðherra.

Af þessu er ljóst að hvorki stjórn LÍN né ráðherra hafi gætt með fullnægjandi hætti á að gefa námsmönnum erlendis hæfilegt svigrúm eða fyrirvara til að bregðast við breytingunum. Það liggur nú fyrir að slíkt er illmögulegt þegar kemur að námsmönnum sem hafa nú þegar hafið nám. Þvert á móti hafa stjórn LÍN og ráðherra brotið gegn réttmætum væntingum námsmanna erlendis, sem hafa þegar hafið nám, með slíkri skerðingu á hagsmunum þeirra.

Bj
16p

Ennfremur má vekja athygli á því að námsárið 2014-2015 var skorið niður 10% á flest alla námsmenn erlendis eftir að nefnd hafði verið skipuð innan LÍN án aðkomu fulltrúa SÍNE, ákvörðunin var illa rökstudd og ekki nógu vel undirbúin. Nú kemur í ljós með nýsamþykktum úthlutunarreglum 2015-2016 að stjórnvöld gengu of langt, að eigin mati, með skerðingu á framfærslu til ákveðinna landa. Til að mynda hafa stjórnvöld séð ástæðu til þess að hækka smávægilega framfærslu í Ungverjalandi og í fáeinum öðrum löndum (sjá meðfylgjandi excel skjal)

Hefur áður verið kvartað yfir þeim ákvörðunum eða annarri háttsemi sem lýst er hér að framan ?

Nei

Hefur kvörtunarefnið verið lagt fyrir dómstóla ?

Nei

Skrá yfir skjöl og önnur gögn sem fylgja kvörtun.

Framfærslutölur 2013-2016 (Excel skjali)

Athugasemdir:

12. maí 2015

(Dagsetning)

Fyrir hönd SÍNE

Baldur Ólafsson Formaður
Jóhann G. Þórunnsson (Undirskrift) Stjórnarmáttur

Námsland	Mynt	Grunnframtærisla 2013-2014	Grunnframtærisla 2014-2015	Niðurskurður milli ára	Niðurskurður (%)	Munur milli ára	Niðurskurður (%)Z	Niðurskurður frá 2013-2014	Niðurskurður (%)3
Argentína	USD	1.224	Non	184	9,98%	510	30,72%	694	37,53%
Austurríki	EUR	1.844	1.660	184	2,50%	45	2,18%	98	4,63%
Astralía	AUD	2.120	2.067	53	10,00%	-223	-10,97%	3	0,13%
Bandaríkin A	USD	2.259	2.033	226	10,00%	38	2,11%	238	11,30%
Bandaríkin B	USD	2.000	1.800	200	10,00%	0	0,00%	129	10,03%
Belgía	EUR	1.286	1.157	129	4,46%	70	6,16%	123	10,34%
Bosnía	EUR	1.189	1.136	53	10,02%	241	18,38%	387	26,56%
Brasilía	USD	1.457	1.311	146	Non				
Búlgaría	EUR	1.256	Non	82	7,08%	-444	-41,26%	-362	-31,26%
Chile	USD	1.158	1.076	1020	10,00%	506	5,51%	1526	14,96%
Danmörk	DKK	10.199	9.179	1.020	10,00%	457	4,98%	1477	14,48%
Dan. Árhús	DKK	10.199	9.179	1.020	10,00%	-531	-5,78%	489	4,79%
Dan. Kaupm.	DKK	10.199	9.179	1.020	10,00%	478	5,21%	1498	14,69%
Dan. Óðinsvé	DKK	10.199	9.179	1.020	Non				
Egyptaland	EUR	1.169	Non	126	9,99%	81	7,14%	207	17,73%
Eistland	EUR	1.261	1.135	134	9,98%	81	6,70%	215	16,01%
Ekvador	USD	1.343	1.209	134	10,02%	19	1,69%	144	11,55%
England	GBP	1.247	1.122	125	10,03%	-40	-3,21%	99	7,14%
Eng. London	GBP	1.386	1.247	139	10,03%	60	5,31%	179	16,58%
Filippseyjar	USD	1.228	1.105	123	10,02%	56	5,07%	140	10,70%
Finnland	EUR	1.308	1.239	69	5,28%	71	5,73%	123	9,55%
Frakkland	EUR	1.438	1.362	76	5,29%	47	3,45%	233	16,59%
Frakk. París	EUR	1.495	1.346	149	9,97%	84	6,24%	187	13,91%
Grikkland	EUR	1.344	1.210	134	9,97%	53	4,38%	179	13,32%
Holland	EUR	1.344	1.210	134	9,97%	45	3,72%	179	13,32%
Holland, Amst.	EUR	1.542	Non	157	Non				
Hong Kong	USD	1.290	Non	148	Non				
Indland	USD	1.169	1.169	148	10,00%	66	5,65%	18	1,52%
Íran	USD	1.480	1.332	91	7,67%	-130	-9,76%	5	0,42%
Írski Lýðveldið	EUR	1.186	1.095	157	10,03%	90	6,39%	247	15,77%
Ísrael	EUR	1.566	1.409	157	10,03%	51	3,62%	208	13,28%
Ítalía	EUR	1.566	1.409	157	10,03%	-262	-18,59%	-105	-6,70%
Ítal. Milanó	EUR	1.566	1.409	157	10,03%				
Ítal. Róm	EUR	1.566	1.409	157	10,03%				
Japan	JPY	217.262	200.352	16.910	7,78%	5935	2,96%	22845	10,51%
Jap. Tokyo	JPY	217.262	200.352	16.910	7,78%	7028	3,51%	23938	11,02%
Kanada	CAD	1.875	1.776	99	5,28%	Non	0,00%		

Kanada A	CAD	1.875	1.776	99	1.683	93	5,28%	1.683	192	5,24%	10,15%
Kanada B	CAD	1.875	1.776	99	1.666	110	5,28%	1.666	209	6,19%	11,13%
Kína	USD	1.542	1.388	154	1.285	103	9,99%	1.285	257	7,42%	15,17%
Kosta Ríka	USD	1.316	Non		1.082	-38		1.082		-3,64%	
Kósóvó	EUR	Non	1.044		1.016	54	10,01%	1.016	173	5,05%	10,15%
Króaía	EUR	1.189	1.070	119							
Kúba	USD	1.741	Non								
Kýpur	EUR	1.085	1.085	-	1.030	55	0,00%	1.030	55	5,07%	5,07%
Lettland	EUR	1.226	1.103	123	979	124	10,03%	979	247	11,24%	10,13%
Litáen	EUR	1.226	1.103	123	1.037	66	10,03%	1.037	189	5,98%	15,13%
Lúxemborg	EUR	1.318	1.318	-	1.239	79	0,00%	1.239	79	5,99%	5,99%
Malasía	USD	1.603	1.443	160	1.233	210	9,98%	1.233	370	14,55%	12,20%
Malta	EUR	1.336	1.202	134	1.153	49	10,03%	1.153	183	4,08%	13,20%
Mexíkó	USD	2.013	1.812	201	1.494	318	9,99%	1.494	519	17,55%	25,19%
Mónakó	EUR	1.239	1.239		1.472	-233		1.472		-18,81%	
Norður-Írland	GBP	1.247	1.122	125	1.229	-107	10,02%	1.229	18	-9,54%	1,01%
Noregur	NOK	10.380	9.342	1.038	10.592	-1250	10,00%	10.592	-212	-13,38%	-2,04%
Nýja-Sjáland	AUD	2.081	1.873	208	1.775	98	10,00%	1.775	306	5,23%	11,70%
Perú	USD	1.378	1.378	-	1.249	129	0,00%	1.249	129	9,36%	9,96%
Portúgal	EUR	1.027	924	103	858	66	10,03%	858	169	7,14%	16,48%
Pólland	EUR	1.226	1.103	123	1.017	86	10,03%	1.017	209	7,80%	17,03%
Rúmenía	EUR	1.280	Non								
Rússland	EUR	1.332	1.199	133	1.326	-127	9,98%	1.326	6	-10,59%	0,15%
Sam. Arabísku fúr.	USD	1.494	1.494	-	2.348	-854	0,00%	2.348	-854	-57,16%	-57,16%
Serbía	EUR	Non	1.070		954	116		954		10,84%	
Singapúr	USD	1.593	1.593		1.445	148		1.445		9,29%	
Skotland	GBP	1.247	1.122	125	1.057	65	10,02%	1.057	190	5,79%	17,21%
Slóvakía	EUR	1.189	1.070	119	984	86	10,01%	984	205	8,04%	17,24%
Slóvenía	EUR	1.189	1.070	119	988	82	10,01%	988	201	7,66%	16,99%
Spánn	EUR	1.365	1.229	136	1.163	66	9,96%	1.163	202	5,37%	17,99%
Suður-Afríka	EUR	1.121	Non								
Suður-Kórea	USD	1.944	1.800	144	1.651	149	7,41%	1.651	293	8,28%	15,07%
Sviss	CHF	2.950	2.655	295	2.519	136	10,00%	2.519	431	5,12%	11,61%
Svíbjóð	SEK	11.088	9.979	1.109	9.581	398	10,00%	9.581	1507	3,99%	11,54%
Tékkland	EUR	1.250	1.125	125	1.057	68	10,00%	1.057	193	6,04%	15,43%
Tyrkland	EUR	1.277	1.149	128	1.161	-12	10,02%	1.161	116	-1,04%	9,09%
Tæland	EUR	1.027	924	103	1.194	-270	10,03%	1.194	-167	-29,22%	-16,26%
Ungverjaland	EUR	1.522	1.370	152	1.380	-10	9,99%	1.380	142	-0,73%	9,33%
Wales	GBP	1.247	1.122	125	1.049	73	10,02%	1.049	198	6,51%	15,80%
Þýskaland	EUR	1.300	1.170	130	1.094	76	10,00%	1.094	206	6,50%	11,65%
Þýsk. Munchen	EUR	1.428	1.285	143	1.212	73	10,01%	1.212	216	5,68%	15,13%